

Tellekantreformen¹ - Norsk forskningsfinansiering underminerer norsk sprogpolitik

I 2005 udsendte Språkrådet i Norge rapporten "Norsk i Hundre! - Norsk som nasjonalspråk i globaliseringens tidsalder. Et forslag til strategi". Formålet med rapporten er at sikre, at de norske sprog fortsat kan anvendes på alle områder i samfundet. Det konstateres, at fremtiden for de norske sprog er usikker, at norsk er i fare for at blive et underlegent sprog og at det ikke blot er et kulturelt problem, men også et problem set i forhold til demokrati og magtudøvelse. Vigtige elementer i en national sprogpolitik er skønlitteratur, men også f.eks. brugsprosa, sproget i den offentlige diskurs og fagsprog. Cirka 85 procent af alle bogudgivelser i Norge og omkring 60 procent af udlånene på folkebibliotekerne er faglitteratur. I Danmark gælder nogenlunde de samme tal.²

Faglitteraturen må tænkes med: "Vi er afhængige af, at der findes en norsk terminologi og et levende norsk fagsprog, der på alle fagområder kan fungere ved siden af det engelske. Her er det nødvendigt med en væsentlig styrkelse af indsatsen fra samfundets side ... Hele den offentlige forvaltning og samfundet må drages med i sprogpolitikken. Det må vedtages som lov, at universiteter og højskoler har et vigtigt ansvar for, at norsk fagsprog bliver udviklet og brugt inden for alle faglige miljøer ... Erhvervslivet må også tages med for at sikre, at norsk også på dette område bliver brugt i alle situationer, hvor brug af et fremmedsprog ikke er nødvendigt af kommunikationshensyn".

Forskningspolitik i praksis

Et er politik, noget andet virkelighed. Tellekantreformen er en del af en finansieringsreform for højere læreanstalter i Norge.³ En del af midlerne til forskningsinstitutionerne bliver nu fordelt på grundlag af vurderinger af antallet af publicerede videnskabelige tekster, kombineret med en anslået videnskabelig markedsværdi for forlagene og de tidsskrifter, som teksterne er offentliggjort i. Hvis forskningsresultaterne publiceres enten i ansete videnskabelige tidsskrifter eller på forlag med høj prestige får institutionerne flere bevillinger end hvis der ikke publiceres overhovedet, hvis der publiceres i ikke-videnskabelige tidsskrifter, i tidsskrifter, der ikke er tilstrækkeligt ansete, eller på forlag der ikke er videnskabelige. Sondringen mellem videnskabelig og ikke-videnskabelig publicering (formidling) styrkes i en slags divisionssystem for videnskabelige tekster: en superliga, gruppe 2, og en lavere division af tidsskrifter og forlag, gruppe 1. Publicering af ikke-videnskabelige tekster udløser ingen bevillinger. Ingen norske eller nordiske forlag tilhører superligaen, men derimod forlag som University of British Columbia Press, University of Hawaii Press og University of Minnesota Press. Enkelte norsksprogede tidsskrifter er placeret i superligaen, der er totalt domineret af engelsksprogede tidsskrifter. Reformen vil på sigt systematisk underminere opbygningen af en akademisk faglitteratur, publiceret i Norge på norsk, på norske forlag. Udviklingen af norsk videnskabelig tekstkultur overlades til det globale akademiske marked. Norsk reduceres til et sekunda-sprog.

---

¹ En tellekant fremkommer når man folder og stabler f.eks. vasketøj således, at hvert stykke vasketøj kun får én fold i forsiden af stabelen; denne fold kaldes tellekanten – se linket <http://www.multipro.no/vaskeri.html/>. Den pædagogiske forklaring skyldes jeg translatør Hermod Nilsen

² Dette afsnit bygger bl.a. på: Egon Clausen, Det danske sprog har engelsk syge, kronik i Politiken den 11. maj 2006. <http://politiken.dk/VisArtikel.i.asp?PageID=453137>

³ NFF-Bulletin, medlemsblad for Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, no. 3, 2006.

Humaniora og samfundsvidenskab protesterer

Et opråb, underskrevet af 223 professorer, blev offentliggjort i Aftenposten den 5. maj. Heri hedder det bl.a. "De nye belønningssystemer opfordrer i praksis forskere til ikke at publicere på norsk ... Human- og samfundsvidenskaberne bliver med dette presset ud af deres egen kultur og tvunget til at svække kommunikationen med det brede publikum.". Og videre: "En svækkelse af fagenes nærvær i det norske sprog og i den norske kultur er derfor en svækkelse af den demokratiske offentlighed."

Er det en ny nordisk model?

Jørgen Christian Wind Nielsen
10.08.2006